

Waterink niet-christelijk en niet-gereformeerd. Niet ondergeteekende spreekt dit oordeel uit — het vloekt vanzelf voort uit Prof. Hepps betoog.

En als nu het persoonsbegrip van beide zoo uiteenloopt, dan is ook bij beiden het begrip: onpersoonlijke menselijke natuur van geheel anderen inhoud.

Volgens Prof. Hepp mist de Christus geen substantie, geen complement.

Volgens Prof. Waterink wordt de „Ik“, of „geest“, of „persoon“-substantie bij Christus niet gevonden.

En de vraag klemt: waarom wordt Prof. Waterink door Prof. Hepp niet genoemd? Als 't alleen om richtingen gaat, dan moet toch iedere on-christelijke en on-gereformeerde opvatting inzake Christus' menselijke natuur bestreden.

Maar er is meer. Nog een Geref. Theoloog heeft zich over deze dingen uitgesproken. 'k Bedoel Dr S. O. Los. Hij schreef in „De Reformatie“ van 17 Jan. 1936 een artikel (in een lange serie) over „De Theologie van het Creatianisme“.

Over de „onpersoonlijke menselijke natuur“ schrijft hij het volgende:

„Wat is een onpersoonlijke natuur? Is dat niet een natuur waarin alle verschijnselen en alle functies van de ziel in los verband staan en bewogen worden door drijven van voeding en seks, door neigingen en gevoelens, door naaste omgeving of gewoonte? Is dat niet een dierlijke ziel, zonder eenheid en verantwoordelijkheid, die onze schepping naar Gods beeld meebrengt? En zou Christus, begaafd met zulk een natuur, ons in alles gelijk zijn? Zou het Goddelijk Ik, heerschende over zulk een natuur niet alle functies van karakter doen veranderen? Maar hoe kan Christus dan klagen: Mijne ziel is geheel bedroefd tot den dood toe. Het komt ons voor, dat het Creatianisme, dat op deze wijze verdedigd wordt, het wezen van de menselijke natuur te kort doet.“

Dit oordeel is toch wel heel wat scherper dan wat Prof. V. uitsprak.

En wat de verhouding der naturen betreft, die teekent Dr Los aldus:

„De verhouding van die beide naturen in Christus is o.i. een verbondmatige. In het wezen Gods is bijkens de Heilige Schrift een vredeaad, een pactum salutis, gesloten tusschen den Vader, den Zoon en den Heiligen Geest. Waarom kan er ook niet een pactum bestaan tusschen Christus' beide naturen?“

Wijst de Schrift zelf niet in die richting, als er staat Zach. 6:13, dat tusschen Zijn konings- en priesterambt een raad des vredes zal bestaan?

Ongetwijfeld zal het vermoeden bij velen opruizen, dat wij met deze opvatting zijn vervallen in de dwaling van Nestorius, die de twee naturen van Christus elk met een eigen ikheid van elkander scheidde. Daarentegen besloot het concilie van Ephesus, dat de beide naturen van Christus ongedeeld en ongescheiden waren. Aan deze formule mag o.i. niet worden te kort gedaan. Onze opvatting kent in zoverre aan de menselijke natuur van Christus Jezus een eigen ikheid toe, dat Hij een persoons-kern bezat, die wel in zich alle deelen van een toekomstige persoonlijkheid bevatte, maar nooit in botsing kon komen met de Godheid, zoodat het Ik van Christus een ongedeelde persoonlijkheid kon zijn. Zijn menselijke persoonskern was, indien wij deze gelijkenis mogen gebruiken, als een bruid die onder den man gesteld zijnde, volgens de Heilige Schrift, haar eigen wil verliest. In dit geval was de bruidegom het Goddelijk Ik van Christus en daarom was de positie van de menselijke natuur volkomen vrij. Daarom kon Christus naar waarheid zeggen, dat Hij den dag en de ure van het oordeel niet wist, dat Zijn ziel doodelijk bedroefd was, en dat niet Zijn wil maar de wil des Vaders moest geschieden in Gethsemane. Maar ook kon Hij naar waarheid zeggen: Ik en de Vader zijn één; de Vader heeft den Zoon gegeven het leven te hebben in Zichzelf; Ik heb macht om het leven af te leggen en om het weder te nemen. Zijn Goddelijke mond sprak namens beide naturen met het volste recht. Maar dan moet ook de menselijke natuur een persoonskern gehad hebben. Deze is geen aanvulling van onze natuur, die ook achterwege kan blijven, zoodat vele Creatianisten leeren, maar ze is de kroon van heel onze natuur, die niet mag ontbreken. Ze is ook geen substraat, dat door een andere ikheid kan worden vervangen, want dan ontbreekt er iets aan onze menselijke natuur. Zij was er, als bondgenoot van het Goddelijke Ik.“

Tot zoover Dr S. O. Los.

Men ziet het, met kracht verdedigt Dr Los, dat Jezus Christus een menselijke persoonskern bezat. Hierin gaat hij zelfs verder dan Prof. Vollenhoven, die van een menselijk persoon bij Christus niet weten wil, evenmin als van een onpersoonlijke menselijke natuur, omdat beide uitdrukkingen z.i. de werkelijkheid naar Schrift en belijdenis niet zuiver benoemen.

Maar 't is ons niet te doen om de standpunten te beoordeelen.

We willen alleen wijzen op de verschillende visies, die er t.a.v. deze kwestie bestaan.

En we vragen: waarom werd één aangevallen en de anderen niet?

Of behoort het verschil in persoonsbeschouwing tusschen Prof. Hepp en Prof. Waterink tot die beroemde „structuurverschillen“, waarvan eens een verklaring sprak. Maar mag iets on-christelijks en on-gereformeerds daarachter worden verstoep? We weten toch, dat Prof. Waterink van zijn vroegere beschouwingen niets heeft herroepen.

En komt volgens Prof. Hepp Dr Los ook al in strijd met de confessie?

Al deze dingen zijn vreemd. Al die overtuigingen en beschouwingen kennende, zien we, dat alleen tegen Prof. Vollenhoven de mitrailleurs worden gericht of liever tegen den halven Prof. V., den Prof. V. van voor en in 1933.

Nee, we verstaan dit alles niet. We blijven verlangen naar het uur van samen-spreken, samen-zoeken, samen-discussieeren. Dan komt een groote, mooie tijd van waarachtig wetenschappelijk en geestelijk leven.

H.

C. V.

MUZIKALE KRONIEK

Het Boek der Psalmen.

IV.

Alvorens we van „Het Boek der Psalmen“ afscheid nemen, om over te gaan, in een tweetal artikelen, tot een woord van Ds Hasper-zelf en wel: „onwaarachtigheid“, meenen wij nog een wijle te moeten vertoeven bij het antwoord op de vraag wat er moet gebeuren, wil Ds H. satisfactie van zijn muzikarbeid hebben en er artistiek succes mee beleven.

Maar daarbij moeten we eerst nog wat anders zeggen.

Zooals we reeds bij het begin van ons eerste artikel verklaarden, was het onze oprechte bedoeling bij wat we aan te merken hadden, tegelijkertijd het middel aan de hand te doen tot verbetering en herstel.

Temeer werden wij tot een dusdanige opvatting gedrongen, omdat wij meenen dat speciaal in het geval: Ds H. en diens ondernemingen op zang-gebied het gewenscht was, dat eindelijk eens een vriend opstond, die Ds H.'s feilen loonde; een raadgever, die zich er niet met een Jantje van Leiden afmaakte, maar eerlijk en oprecht durfde zeggen, waar het op stond en wat er aan man-keerde, zonder er doekjes om te winden.

Ds H. toch, is al eenige jaren aan den gang, eerst met een bundel „Gezangen voor den Eeredienst“, die later schijnt overgegaan te zijn in „Geestelijke Liederen uit den Schal van de Kerk der Eeuwen“.

Welnu — nog nimmer hebben wij iets bemerkt van welke muziek-zijde ook, dat zuiverend heeft gewerkt bij den overgang van de eerste der door ons genoemde verzamelingen in die der tweede.

Ds H. is vrijwel ongestoord en ongetemperd door kunnen gaan met in zijn vervolg-edities, dezelfde clichés te laten staan van: onjuiste tot verwar-ring aanleiding gevende geredigeerde zangwijzen; van: in zonderlinge maatsoorten opgeschreven en verdeelde rhythmische liederen, dank zij de, wie weet hoeveel, schrijftafels en -pennen, waarop en waaronder zijn drukken de revue zijn gepasseerd.

Aan deze, voor Ds H.'s werk zich toch eenmaal wrekende, nalatigheid van de zijde dergenen, die aangewezen waren hun beter weten tegen Ds H.'s opvattingen in, te laten gelden, konden en wilden we in geen geval meedoen.

Vandaar dan ook dat wij een zoo breede plaats hier in „De Reformatie“ vroegen om, als zoo aanstonds nog eens een balans door Ds H. wordt opgemaakt van wie hem werkelijk van dienst zijn geweest, gesteund en geholpen hebben bij zijn arbeid, wij niet als een verlies, maar als een niet onaanzienlijke winstpost daarop zouden geboekt worden.

Wij zouden ons er niet graag van afgemaakt hebben, zoodat die bespreker van Ds H.'s Psalmen, dien we dezer dagen tegenkwamen.

Niets dan tuitende lof was het, die hij had voor het „respect afdwingend“, „zèer omvangrijk werk“, „gedragen door een hoog beginsel“, alhoewel hij natuurlijk wel een ander aan te merken had; enkele „tekortkomingen“ te constateeren, eenige zaken te signaleeren „waarin de behoefte aan meer consequentie zich hier en daar laat gevoelen“. Maar in totaal kon dat alles toch geen afbreuk doen aan zijn „eerbied en waardeering“ voor het besproken werk.

Nu zijn wij in zoverre van hetzelfde slag als deze man, dat ook wij niet gaarne achterblijven in eerbied en waardeering voor wat er gedaan wordt, of dat groot of minder omvangrijk is. Maar als we zien, dat al dat kostelijke wat daar in dien arbeid zit, aan tijd, zorg, moeite, geld, enz. enz., dreigt verloren te gaan door „enkele tekortkomingen“, waartegen niet een stuk of wat zoetsappige „eenige“ bedenkingen zonder meer helpen, maar waartegen alles wat maar te bedenken is in het geding moet worden gebracht, wil er nog wat van terecht komen, dan is al dat ge-complimenteer en gefeteer maar tijdelijk gedoe en ten slotte door en door funest voor wien het aangaat. Dan houden wij ons liever maar een beetje meer gereserveerd in onze admiratie en pakken des te sterker de koe bij de horens, en sammeln niet met te probeeren, dat, wat uit het goede spoor liep, weer in rechte banen te leiden.

Het moge wellicht Ds H. in het eerst wat zwaar vallen, een ander soort van behandeling te moeten ondergaan dan waaraan hij zoo langzamerhand is gewend geraakt — het is best mogelijk dat Ds H. het vriendelijk document dat wij op het oog hebben, als uitknipsel in zijn toch reeds uitgebreide kritieken-collectie met bijzondere tevredenheid een plaatsje heeft gegeven, omdat het kwam van een niet onbekend en ongeacht musicus, maar uiteindelijk zal hij toch moeten bekenen, méér dan onze wijze van practizeeren te hebben, dan aan die van het hem niets zeggende of wijzer makende: „terwijl de veelvuldige triolen-notatie ook wel eenige bedenkingen heeft“, dat hij zoo pas opgeborgen heeft.

Want wil Ds H.'s psalmmuziek aanstonds aan haar debiet toekomen, dan moet zoo spoedig mogelijk een nieuwe druk het licht zien, waarin een duidelijker notendruk de leesbaarheid, en een andere notenwaarde (minstens van halven en kwarten!) de waardigheid vergroot! Ook, wat het laatste betreft, om de zettingen voor koor en orgel, die er later nog eens op zouden willen verschijnen, het uiterlijk te verleen der harmoni-seeringen, zoodat ze in deze artikelen voorkomen.

Ten tweede moet alles veranderd, wat maar op „Triolen“ lijkt, zoodat wij aangaven bij Ps. 25 en 42 en verder in die psalmen die daardoor een andere maatverdeling krijgen, gelijk wij in Ps. 13 lieten zien en nog weer eens opnieuw toonen móeten in Psalm 114.

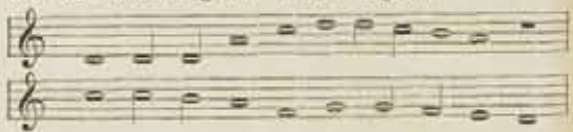
Temeer kiezen wij dien psalm, omdat Ds H. er een bijzondere aantekening bij maakte over moeilijkheid van uitvoering, en melodischen bouw:

„Eene van de allermoeilijkste van den geheelen psalmbundel, zonder oefening niet te zingen. Men lette op den bouw der melodie bij de tweede triool in den eersten en den tweeden regel“.

Ieder, die den terecht door Ds H. in 't algemeen zoo bewonderden „kunstigen bouw“, de „vastheid en hechtheid van structuur“ onzer Psalmen, mede aanschouwt, in 't bijzonder die van Ps. 114, moet het opvallen hoe weinig daarvan door Ds H. zèlf hier overgebracht is, en tot welke verkeerde opvatting en wedergave zijn triolen-theorie hem gevoerd heeft.

Daar in dien 114den Psalm staan geen allermoeilijkste dingen. Iemand die eenig weet heeft van noten, intervallen-treffen, heeft er net zoo min buitengewonen last mee als met welke andere psalm ook. Dat Ds H. den melodischen bouw verhaakt in triolen en daardoor de maat in het ongereede brengt is iets wat de zaak „allermoeilijkst“ maakt, maar oorspronkelijk was de wijs volstrekt niet technisch bezwaarlijker dan de andere diatonische toonreeksen, die Bourgeois en Maître Pierre wonderwel voor zangers, groote en kleine, wisten in te richten.

Letten wij allereerst op Bourgeois, den componist z'n notering der eerste regels:

Onmiskenaar is hier een gemakkelijk te constateeren symmetrie opgetekend: twee muziek-zinnen, één met een half-, één met een hiel-slok, iederen vóór- en na-zin weer verdeeld in twee gelijke helften:

Wel eenigszins wonderlijk aandoend, maakt Ds H. daarvan:

En waarom? — wie het begrijpt zegge het!

Want daar in dien Psalm 114 staat niet wat Ds H. denkt en schrijft en via de A.V.R.O. aan argeloze en gauw in vlam te zetten luisteraars kan suggereeren. (Gelukkig dat de N.C.R.(adio)N. zoo ver nog niet is, dat zij nog gerust Dr Gunning in „Chr. Soc. Dagblad De Amsterdanner“ van 9-1-37 kan laten schrijven: „Zal men dè bij de N.C.R.V. durven verwachten?“)

In Ps. 114 had, in plaats van Ds H.'s muziek-noten en woorden, voor zijn stramme „tweede triolen“:

moeten staan

Wat er te vervolgen is geschaafd e

Van de ge noeg hier

maar ook t gaan stellen zangwijzen te noemen

noteeringen 16e eeuwsc meerstemmi

Geschiedt dan komen over temp

toe door D andere crit geleiding

Of dan te nieuw psalm meening hi

dit besluit komt in n

in de pen g ikel in „De

1) Maar int goedgelovigen transcrip

maar de pen g togen schrijver „Persoonsoo“ doorgegeven, m

„Deze niet nog grooter de Morgenw gevoel of h

onze vaderen wondere mel

En dat m is hoed genoeg 1 melodien, w

maar wier we En evenzeer, alles wat muzi

in naam van b opkomt, tegen dat zij met lie

maal nog dóór schepping en o

Want als só geos en Maith en de andere d tempo, het soe

psalmvers we met de kunstij Jeune, een Ma dachten tegen

gemeente-koral wereld“ dat is met onze psalm

Wat een i indrukken-we mogen zegger

„Neen n zo o zonges melodien orgelisten

En dat w eveneens voo wien ook va corypheen u

dan Jan P Noordt — h

En vanda Maandagsche Ver. (die va

half één) al Sweelink, S

in het tempo hun dagen, (Ds Uytendo hebben:

„Onder c en vnde n meester een

lekens in droefden g

Wie de „O in handen h

we aan die o Maandag naa

vóór zich, w noten, zónd luisteren“ na

bl. 180 van 46e regelt) Paalmezang

Niet zóó, JAN ZW de N.C.R